

АНОТАЦІЯ

Карлова В. О. Когнітивно-матричне моделювання запозиченої лексики в давньоанглійській поемі “Беовульф”. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2020.

Зміст анотації

У дисертації запропоновано новий когнітивно-матричний підхід до вивчення запозиченої лексики в давньоанглійській поемі “Беовульф”. Синтезовано наукові міждисциплінарні напрями дослідження поеми “Беовульф” як історико-культурної пам’ятки давнього епосу, на засадах яких відбулося становлення теорії “Беовульфознавства”. Розроблено нову класифікацію хронології формування цієї теорії за п’ятьма умовними періодами: історико-графічним, фольклорно-літературознавчим, героїко-міфологічним, релігійним і новітньо-синкретичним. Визначено позамовні (соціокультурні) й мовні (структурно-функціональні) фактори появи лексичних запозичень у давньоанглійській поемі “Беовульф” і схарактеризовано кожен етап їхнього входження до її ЛСП: 1) етап латинізації; 2) етап входження кельтських слів; 3) етап скандинавського впливу; 4) етап слів опосередкованого слов’янського походження. Укладено субматриці процесу й результату подальшої адаптації/неадаптації (фонетичної, граматичної і лексико-семантичної) лексичних запозичень на ґрунті давньоанглійської мови. Сконструйовано когнітивну карту всього реєстру запозичених одиниць у поемі “Беовульф” із їхніми матричними зв’язками, що репрезентує кількісно-статистичні дані трансформаційних процесів (адстрату, перстрату, субстрату) у давньоанглійській мові.

Обчислено за першим законом Дж. Ципфа – Б. Мандельброта залежність уживання запозичених слів в аналізованому творі за формулою

“ранг – частота” від їхнього розподілу за 4-ма ЛСП: ЛСП “Людина”, ЛСП “Предмети побуту”, ЛСП “Військові поняття” та ЛСП “Просторові поняття”.

Розроблено комплексну методику для когнітивно-матричного моделювання лексичних запозичень в давньоанглійській поемі “Беовульф” із позицій соціологічного і структурного підходів, а також із залученням комп’ютерної програми “Multi Text Finder” – для автоматичного пошуку досліджуваних одиниць у творі з їх подальшою механічною верифікацією в етимологічних онлайн-джерелах “Bosworth-Toller Anglo-Saxon Dictionary”, “Online Etymology Dictionary” та “Glosbe – the multilingual online dictionary (Latin)”. Укладено реєстр запозичених лексем у давньоанглійській поемі “Беовульф” у кількості 114 одиниць, із яких латинських – 40, скандинавських – 68, кельтських – 2 і слов’янських – 4.

Представлено 7 моделей когнітивних субматриць запозичених одиниць, які наочно відображають їх структурно-семантичні трансформації у давньоанглійській мові.

Перша субматриця представлена простими латинськими (кельтсько-латинськими) запозиченнями (26 од.: 25 прямих та 1 лексема *brytta* – за посередництва кельтської мови), які спершу зазнали фонетико-граматичної адаптації, а згодом лексико-семантичної трансформації – переважно метафоричної. Сконструйовано когнітивно-метафоричну модель запозичених одиниць, представлених антропоморфною (8 од.) та соціоморфною (3 од.) метафорами, які належать до 3-х ЛСП “Людина” (13 од.), “Предмети побуту” (5 од.), “Військові поняття” (3 од.), а також натуроморфною (1 од.) й артефактною метафорами (3 од.) з 2-ма ЛСП “Просторові поняття” (2 од.) і “Міфологічні артефакти” (3 од.), а когнітивно-метонімічна модель відображає схеми перенесення значень за суміжністю: “дія – результат” (3 од.), “абстрактне – конкретне” (1 од.), “ціле – частина” (2 од.), “предмет – предмет” (1 од.).

Із-поміж 26 лексем 4 запозичення (*draca, gigant, win, fatum*) не зазнали лексико-семантичної адаптації.

Побудовані моделі відображають поступові зміни у свідомості давніх англів та їх мисленні, яке трансформувалося із наочно-образного в абстрактно-логічне. Тим часом процес метафоризації демонструє тенденції до трансформації міфологічного мислення в релігійно-християнське: від повного синкретизму “Я – Природа” до “Людина – Центр світу”. Адстратні (22 од.) та перстратні (4 од.) запозичення свідчать про мовний білінгвізм (із римлянами) і поступовий розвиток духовності, культури й освіти.

Друга субматриця включає запозичення греко-латинського лише адстратного походження (7 од.), які переважно зазнали лише фонетичної асиміляції, лексико-семантичної метонімізації та метафоризації у процесі адаптації в системі давньоанглійської мови. Сконструйована когнітивно-метонімічна модель представлена лексикою за схемами суміжності “дія – дія” (1 од.), “дія – результат” (1 од.), а когнітивно-метафорична модель – природоморфною метафорою (1 од.) з номінаціями ЛСП “Просторові поняття” (2 од.) та артефактною (1 од.) метафорою, які є назвами ЛСП “Людина” (3 од.), ЛСП “Військові поняття” (2 од.).

Із 7 виявлених лексичних одиниць 3 слова (*guta, næssa, mere*) не зазнали лексико-семантичної адаптації.

Третя субматриця гібридних композитів і словотвірних запозичень латинського походження представлена 7 одиницями прямого проникнення (6 од. гібридів й 1 од. словотвірного запозичення), які підлягали фонетичній асиміляції, лексико-семантичній метафоризації та метонімізації на ґрунті словникового складу давньоанглійської мови. Когнітивно-метафорична модель візуалізована природоморфною (1 од.) та антропоморфною (2 од.) метафорами, а когнітивно-метонімічна модель – лексикою, яка відображає схеми перенесення значень за суміжністю: “процес – результат” (1 од.), “вміст – вміст” (1 од.), “предмет – характеристика” (1 од.), “предмет – предмет” (1 од.).

Ця субматриця відтворює модель “Природа – Людина” як поступову трансформацію картини світу давніх англів: від міфологічної до християнської, підтвердженням якої є домінування в ній одиниць ЛСП “Людина” (5 од.) на тлі інших її ЛСП “Предмети побуту” (1 од.) та ЛСП “Міфологічні артефакти” (1 од.).

Зафіксовані у цій субматриці 5 запозичень адстратного характеру відображають процес білінгвізму, а 2 лексеми перстратного характеру – процес розвитку духовної культури.

Четверта субматриця кельтських запозичень змодельована лише 2 одиницями, які є субстратними утвореннями для мови давніх англів. Така кількість свідчить про небажання англосаксів вживати лексику “переможеного населення”, що була свідомо неприйнятною для її адаптації. Одне запозичення отримало лексико-семантичну адаптацію за метонімічною моделлю “предмет – предмет”, а інше (*hilde-cumbor*) не адаптувалося взагалі. Обидві лексеми належать до ЛСП “Просторові поняття” на позначення опису місцевості, що була завойована англосаксами.

П’ята субматриця слов’янських запозичень представлена 4 лексемами адстратного характеру, які потрапили до давньоанглійської мови з праслов’янської мови за посередництва скандинавських мов і які асимілювалися фонетично, зазнавши лексико-семантичної метафоризації і метонімізації. Сконструйована модель унаочнена антропоморфною метафорою, що належить до ЛСП “Людина” (3 од.), та 1 лексемою, що зазнала метонімічного перенесення значення за схемою “предмет – предмет” і яка належить до ЛСП “Предмети побуту”.

Із-поміж 4 слів 2 лексеми (*lig, water*) семантично не адаптувалися в давньоанглійській мові.

Шоста субматриця змодельована простими (55 од.) запозиченнями скандинавського адстратного походження, які зазнали фонетичних трансформацій і лише менше половини лексико-семантичних (39 не адаптувалися). Когнітивно-метафорична модель візуалізована

антропоморфною (2 од.), соціоморфною (1 од.) та артефактною (1 од.) метафорами, а когнітивно-метонімічна модель – лексикою, яка відображає схеми перенесення значень за суміжністю: “дія – результат” (2 од.), “предмет – характеристика” (1 од.), “предмет – предмет” (1 од.), “ціле – частина” (7 од.), “вмістилище – вміст” (1 од.).

Когнітивні моделі утворені на базі ЛСП “Людина” (28 од.), ЛСП “Природа” (10 од.), ЛСП “Військові поняття” (4 од.), ЛСП “Предмети побуту” (6 од.) та ЛСП “Просторові поняття” (7 од.).

Сьома субматриця представлена гібридними (12 од.) і словотвірними запозиченнями (1 од.) скандинавського адстратного походження, які підлягали як фонетичній, так і лексико-семантичній адаптації. Когнітивні метафоричні моделі візуалізовані артефактною (4 од.), антропоморфною (4 од.) метафорами, а когнітивно-метонімічна модель представлена лексикою за схемою суміжності “вмістилище – вміст” (2 од.), які належать до ЛСП “Людина” (4 од.), ЛСП “Природа” (2 од.), ЛСП “Військові поняття” (2 од.), ЛСП “Предмети побуту” (2 од.) та ЛСП “Просторові поняття” (3 од.) і які здебільшого відображають тогочасну мовну політику (“Область данського права”).

Із-поміж 13 запозичень 3 лексеми (*mōdig-sigla*, *mægen-wudu*, *heal-sittend*) не були адаптовані лексико-семантично в давньоанглійській мові.

Загальна когнітивна матриця також відображає процеси мовних контактів (із римлянами та вікінгами), білінгвізму та інтерференції, результатом яких стали адстратні лексеми (106 од.), тим часом перстрат зафіксовано лише для 6 одиниць як факт розвитку духовної культури, освіченості (латинська мова) та субстрат – лише для 2-х, які є реліктами мови “завойованого населення” (кельтська мова).

У роботі також сконструйовано когнітивну карту, вона є наочною репрезентацією когнітивно-статистичної матриці давньоанглійських запозичень із поеми “Беовульф” і водночас алгоритмом процесу та результату їхньої адаптації, де словниковий склад давньоанглійської мови представлений

п'ятьма реєстрами лексики: “Індоєвропейського походження”, “Діалектного походження”, “Германського походження”, “Питомими одиницями” та “Запозиченнями”. Останній реєстр складають “Латинські”, “Греко-латинські”, “Кельтські”, “Скандинавські” та “Слов'янські запозичення, домінантим для яких визнано “Адстрат”.

Візуально модель когнітивної карти асоціюється з фігурою воїна Беовульфа, який постає із мечем і щитом, що, власне, і розкриває внутрішню форму цього композита та міфологічне сприйняття давніми англами навколишнього середовища. Що особливо важливо, досліджуваний фрагмент запозиченої лексики загалом відображає сюжет героїчної епічної пам'ятки як факт тісного зв'язку мови і свідомості людини англосаксонського періоду.

Усі попередні спостереження над фрагментом запозиченої лексики в давньоанглійській поемі верифіковано із залученням математичного інструментарію. За допомогою першого закону Дж. Ципфа – Б. Мандельброта побудовано гіперболу латинських (кельтсько-, греко-латинських) запозичень, яка підтверджує вище прокоментовані результати, зокрема те, що найчастотніше вживані запозичення в поемі належать до ЛСП “Людина” (*gum, sum, mund*), ЛСП “Предмети побуту” (*win*), ЛСП “Військові поняття” (*her*) та ЛСП “Просторові поняття” (*mecum, brytta*).

Гіпербола ж кельтських слів не є інформативною через недостатню кількість рангів лексем (2) на противагу слов'янській, де крива демонструє поступовий спад частоти із 3 рангу, визначаючи слова від 1 до 2 рангу (*wæter* (19), *līg* (11)), які є простими за формою та належать до ЛСП “Предмети побуту” та ЛСП “Людина”.

Гіпербола скандинавських слів унаочнює східчає зменшення частоти вживання запозичень від 15 рангу (*sittan* – 16 частота), що є характерним процесом для даного закону. Зафіксовано найчастотніші одиниці ЛСП: ЛСП “Людина” (*wīd, fēond, scold, sceaft, sittan, oðr*), ЛСП “Просторові поняття” (*aet, ofer, æfter, under, sceal*), ЛСП “Військові поняття” (*hild, gār, eorl, gear, īren*) та ЛСП “Предмети побуту” (*mæl, gēat*).

У результаті дослідження давньоанглійських запозичень установлено, що 82 лексеми повністю адаптувалися в сучасній англійській мові, тим часом як 32 одиниці не адаптувалися й вийшли з активного словникового її складу. Переважна кількість адаптованих лексем відображені у найчастотніших рангах, проте виняток становлять 2 скандинавські слова (*hild, gar*), які зафіксовані також у частотних рангах (3, 4).

Діаграма подальшої адаптації запозичень у сучасному варіанті англійської мови визначила найбільший відсоток адаптації слів латинського (кельтсько-, греко-латинського) походження – 33%, скандинавські лексеми становлять 27%, слов'янські й кельтські – 20%.

Перспективи подальших наукових досліджень убачаємо в апробації розробленої комплексної методики для когнітивно-матричного та статистичного аналізу запозичень англійської мови інших періодів розвитку.

Ключові слова: давньоанглійська мова, запозичення, поема “Беовульф”, адстрат, перстрат, субстрат, когнітивно-матричне моделювання, закон Дж. Ципфа – Б. Мандельброта, метафоризація, метонімізація, субматриці запозичень.

ABSTRACT

Karlova V. O. Cognitive-matrix modelling of borrowed vocabulary in the Old English poem “Beowulf”. – Qualifying Academic Paper. Manuscript.

Thesis for the degree of higher education of Doctor of Philosophy, Specialty 035 Philology. – National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, 2020.

Abstract content

This thesis offers a new cognitive-matrix approach to studying borrowings in the Old English poem “Beowulf”. The scientific interdisciplinary directions of the poem “Beowulf” investigation are synthesized as the historical and cultural monument of the ancient epic, on the basis of which the establishment of “Beowulf science” theory started its formation. It is developed a new chronology classification of this theory for five notional periods: Historical and Graphic, Folk and Literary scholar, Heroic and Mythological, Religious and Modern syncretic. It is identified the non-language (sociocultural) and language (structural and functional) factors of lexical borrowings occurrence in the Old English poem “Beowulf” and each stage of their entering is characterized into LSF: 1) the stage of Latinization; 2) the stage of Celtic words occurrence; 3) the stage of Scandinavian influence; 4) the stage of indirect Slavic words. The process and result submatrixes of the further adaptation/non-adaptation (phonetic, grammatical, lexical and semantic) for lexical borrowings are concluded on the basis of Old English. A cognitive registry map of borrowings is constructed with lexemes and their matrix relations in the poem “Beowulf”, which represent the quantitative and statistical data of transformation processes (adstrate, perstrate, substrate) in the Old English language.

The dependence of the borrowings usage is calculated with the first law of G. Zipf – B. Mandelbrot with the formula “rank – frequency” in the analyzed poem according to their distribution with four LSF: LSF “Person”, LSF “Household items”, LSF “Military concepts” and LSF “Spatial concepts”.

The complex methodology for the cognitive-matrix modelling of lexical borrowings is developed in terms of sociological and structural approaches in the

Old English poem “Beowulf”, including the involvement of a computer programme “Multi Text Finder” – for the automatic search of investigated units in the poem with their subsequent mechanization with etymological online sources “Bosworth-Toller Anglo-Saxon Dictionary”, “Online Etymology Dictionary” and “Glosbe – the multilingual online dictionary” (Latin). The registry of borrowed lexemes is formed in the amount of 114 units, Latin borrowings are 40, Scandinavian words are 68, Celtic borrowings are 2 and Slavic ones are 4 in the Old English poem “Beowulf”.

Seven models of cognitive submatrixes for borrowings are represented and they reflect the structural and semantic transformations in Old English clearly.

The first submatrix is represented with the simple Latin (Celtic-Latin) borrowings (26 units: 25 direct and 1 lexeme *brytta* with the help of Celtic), which at first underwent the phonetic and grammatical adaptation, and subsequently the lexical and semantic transformation – mostly metaphorical. The cognitive-metaphorical model of borrowings is constructed and it is represented with anthropomorphic (8 units) and socio-morphic (3 units) metaphors belonging to 3 LSF “Person” (13 units), “Household objects” (5 units), “Military concepts” (3 units), as well as nature-morphic (1 unit) and artifact metaphors (3 units) with two LSF “Spatial concepts” (2 units) and “Mythological artifacts” (3 units), the cognitive-metonymic model reflects the schemes of meanings transference for contiguity: “action – result” (3 units), “abstract – concrete” (1 unit), “whole – part” (2 units), “object – object” (1 unit).

Four borrowings from 26 lexemes were not adapted (*draca, gigant, win, fatum*) lexically and semantically.

The constructed models reflect gradual changes in the ancient Angles consciousness and their mentality, which was transformed from visual and particular to abstract and logical. Thus the metaphorization process demonstrates tendencies of the transformation from mythological mindset into religious and Christian: from the complete syncretism “I – Nature” to “Person – Center of the World”.

The adstrate (22 units) and perstrate (4 units) borrowings testify the linguistic bilingualism (with the Romans) and gradual development of spirituality, culture and education.

The second submatrix involves Greco-Latin borrowings with only adstrate origin (7 units), which experienced only phonetic assimilation, lexical, semantic metonymization and metaphorization in the process of adaptation in the Old English system. The constructed cognitive-metonymic model is represented with the vocabulary according to the schemes of contiguity “action – action” (1 unit), “action – result” (1 unit), and the cognitive-metaphorical model – with a nature-morphic metaphor (1 unit) and nominations LSF “Spatial concepts” (2 units) and the artifact metaphor (1 unit), they substitute namings of LSF “Person” (3 units), LSF “Military concepts” (2 units).

Three words from 7 borrowings did not undergo lexical and semantic adaptation (*guma, næssa, mere*).

The third submatrix of hybrid composites and word-formation borrowings for Latin origin is represented with 7 units of direct origin (6 hybrids and 1 word-formation borrowing), which have undergone phonetic assimilation, lexical, semantic metaphorization and metonymization on the basis of the Old English vocabulary. The cognitive-metaphorical model is visualized with nature-morphic (1 unit) and anthro-morphic (2 units) metaphors, and the cognitive-metonymic model is represented with the vocabulary, which reflects the schemes of the values transference with contiguity: “process – result” (1 unit), “content – content” (1 unit), “object – characteristic” (1 unit), “object – object” (1 unit).

This submatrix reproduces the “Nature – Person” model as the gradual transformation for the world picture of the ancient Angles: from Mythological to Christian, the confirmation of that is the dominance of LSF units “Person” (5 units), on the basis of other LSF “Household objects” (1 unit), “Mythological artifacts” (1 unit).

The fixed 5 adstrate borrowings demonstrate the bilingualism from this submatrix, but 2 perstrate lexemes do the process of the spiritual culture development.

The fourth submatrix of Celtic borrowings is modeled with 2 borrowed units from the text of the poem “Beowulf”, which are substrate formations for the ancient Brits language. Such quantity indicates the reluctance of the Anglo-Saxons to use the vocabulary of the “conquered population”, which was deliberately unacceptable for its adaptation. One borrowing has received the lexico-semantic adaptation with the metonymic model “object – object”, while the other (*hilde-cumbor*) is not adapted according to this type of adaptation. These lexemes belong to the LSF “Spatial concepts”, which are the designations for the description of the conquered area by the Anglo-Saxons.

The fifth submatrix of Slavic borrowings is represented with 4 adstrate lexemes, which entered to the Old English language from the Slavic one through the Scandinavian languages and they were assimilated phonetically and underwent lexical, semantic metaphorization and metonymization. The constructed model is identified with the anthropo-morphic metaphor which belongs to LSF “Person” (3 units) and 1 lexeme, which has undergone the metonymic transfer according to the scheme “object – object” and belongs to the LSF “Household objects”.

Two lexemes from four borrowings did not undergo lexical and semantic adaptation (*lig, wæter*) in Old English.

The sixth submatrix is modelled with simple (55 units) borrowings of Scandinavian adstrate origin, which have undergone phonetic, lexical and semantic transformations and only less than a half – lexical and semantic (39 were not adapted). The cognitive-metaphorical model is visualized with anthropo-morphic (2 units), socio-morphic (1 unit) and artifact (1 unit) metaphors, and the cognitive-metonymic model is the vocabulary that reflects the schemes of the transference on a related basis: “action – result” (2 units), “object – characteristic” (1 unit), “object – object” (1 unit), “whole – part” (7 units), “container – content” (1 unit).

The cognitive models are represented with LSF “Person” (28 units), LSF “Nature” (10 units), LSF “Military concepts” (4 units), LSF “Household objects” (6 units) and LSF “Spatial concepts” (7 units).

The seventh submatrix is represented with hybrid (12 units) and word-forming (1 unit) borrowings of the Scandinavian adstrate origin, which have undergone phonetic, lexical and semantic adaptation. Cognitive metaphorical models are visualized with artifactual (4 units), anthropo-morphic (4 units), and the cognitive-metonymic model is represented with the vocabulary according to the contiguity scheme “container – content” (2 units), belonging to the LSF “Person” (4 units), LSF “Nature” (2 units), LSF “Military concepts” (2 units), LSF “Household objects” (2 units) and LSF “Spatial concepts” (3 units), which, in particular, are the reflection of then language policy (“Region of Danish Law”).

Three lexemes from 13 borrowings (*mōdig-sigla*, *mægen-wudu*, *heal-sittend*) were not adapted lexico-semantically in Old English.

The general cognitive matrix also reflects the processes of linguistic contacts (with the Romans and Vikings), bilingualism and interference, adstrate lexemes became the result of them (106 units), thus, the perstrate was recorded only for 6 units as a result of the development of spiritual culture, education (Latin) and substrate was fixed only for 2 units, they are relics of the “conquered language” (Celtic).

The cognitive map is also constructed in the thesis, which is a visual representation of the cognitive-statistical matrix of the Old English borrowings from the poem “Beowulf” and, at the same time it is an algorithm of the process and result of their adaptation, where the vocabulary of the Old English language is represented with five lexis registries: “Indo-European origin”, “Dialect origin”, “German origin”, “Native units” and “Borrowings”. The latest register consists of “Latin”, “Greco-Latin”, “Celtic”, “Scandinavian” and “Slavic” borrowings, “Adstrate” is considered to be the mainstay.

Visually, the model of the cognitive map is associated with the figure of the warrior Beowulf, who stands with a sword and shield, that reveals the inner form of

this composite and mythological perception of the ancient Angles' environment. Most importantly, the investigated part of borrowed vocabulary reveals the plot of a heroic epic monument generally as a fact of close connection between the language and consciousness of a person in the Anglo-Saxon period.

All previous investigations for a fragment of the borrowed vocabulary in the Old English poem were verified with the use of mathematical tools. Using the first law of G. Zipf – B. Mandelbrot, a hyperbola of Latin (Celtic, Greek-Latin) borrowings was constructed, which confirms above-mentioned results, in particular, that the most frequently used borrowings in the poem belong to the LSF “Person” (*gum, sum, mund*), LSF “Household objects” (*win*), LSF “Military concepts” (*her*), LSF “Mythological artifacts” (*draca, orc*) and LSF “Spatial concepts” (*mecum, brytta*).

The hyperbole of Celtic words is uninformative because of the shortage of lexeme ranks (2) as opposed to Slavic, where the curve shows a gradual decrease in frequency from 3 (5) rank, defining words from 1 to 2 rank (*wæter* (19), *līg* (11)), which are simple in the form and belong to the LSF “Household objects” and LSF “Person”.

The hyperbole of Scandinavian words indicates a steady decrease in the borrowing rate of 15 grade (*sittan* – 16 frequency), which is the characteristic process for this law. Frequency units of the LSF are recorded: LSF “Person” (*wīd, fēond, scold, sceaft, sittan, oðr*), LSF “Spatial concepts” (*æt, ofer, æfter, under, sceal*), LSF “Military concepts” (*hild, gār, eorl, gear, īren*) and LSF “Household objects” (*māel, gēat*).

As a result of the Old English borrowings investigation it was found that 82 lexemes were completely adapted in the Modern English, while 32 units did not adapt and came out of the active vocabulary. The overwhelming number of adapted lexemes are displayed in the most frequent ranks, but the exception is 2 Scandinavian words (*hild, gar*), which are also recorded in frequency ranks (3, 4).

The diagram of further borrowings adaptation identified the highest percentage of Latin (Celtic, Greek-Latin) words adaptation – 33%, Scandinavian lexemes – 27%, Slavic and Celtic – 20%.

The prospects of further scientific research are suggested in the approbation of the developed complex methodology for the cognitive-matrix and statistical analysis of the English language borrowings in other periods of the development.

Keywords: Old English, borrowing, poem “Beowulf”, adstrate, perstrate, substrate, cognitive-matrix modelling, G. Zipf – B. Mandelbrot’s law, metaphorization, metonymization, borrowing submatrixes.